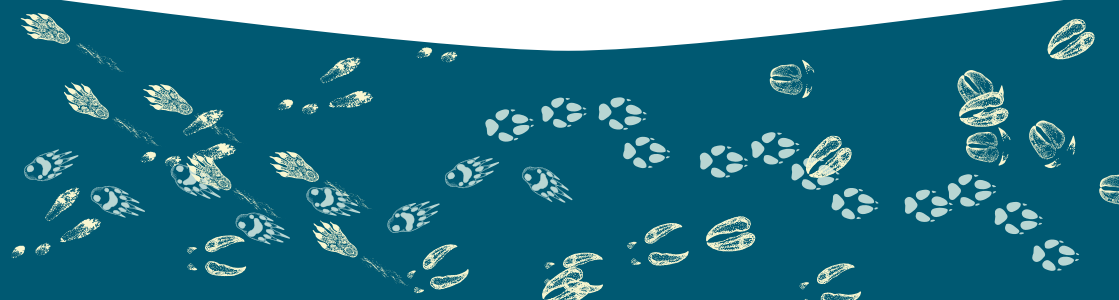

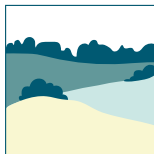
Dabas aizsardzības pārvalde

PĒDAS

Apzīmējumi:

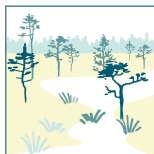
Lauki, pļavas, mežmalas

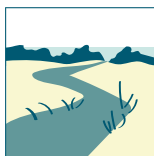
Apdzīvotas vietas

Meži

Purvi

Upes, ezeri, jūra, ūdens tuvums

© Dabas aizsardzības pārvalde 2020

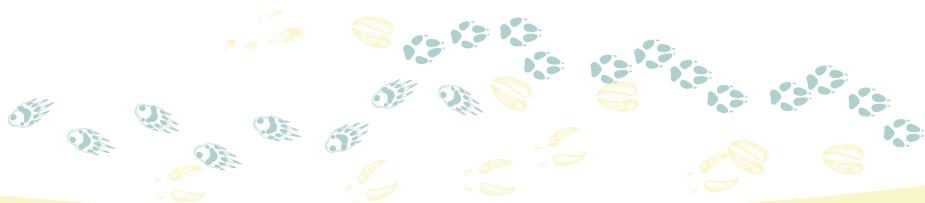
Teksts: Vilnis Skuja

Foto: Vilnis Skuja, Velga Vītola, Jānis Cimoška, Andris Soms, www.flicker.com

Zīmējumi: Daiga Segliņa

Levads

Visi, kas staigā, atstāj pēdu nospiedumus – sapēdo Zemi. Katrai sugai ir savs unikāls pēdu nospiedums, kuru tā atstāj un kuru var atpazīt. Senatnē, kad cilvēka izdzīvošana bija atkarīga no medībām, pēdu pazīšana bija kā lasītprasme. Tā ļāva nomedīt dzīvnieku vai gluži pretēji – izbēgt vai izvairīties no kāda, kas gribēja nomedīt cilvēku. Neviena dzīvnieka nelasa pēdas ar acīm kā to dara cilvēks. Zvēri to dara ar degunu – oston. Spēja lasīt pēdu rakstu ar acīm padara mūs īpašus. Medniekiem šī māka aizvien noder medijot, bet tā ir ne mazāk svarīga arī jebkuram cilvēkam, kas ar Dabu ir uz tu. Sastapt lielos zīdītājus mežā nemaz nav tik viegli kā ieraudzīt to atstātos pēdu nospiedumus vai ekskrementus. Atpazīstot tos, mēs uzzinām kādi dzīvnieki šeit mitinās. Pieredzējis pēddzinis dažkārt spēj izlasīt arī to, kāds ir dzīvnieka dzimums un vecums, vai dzīvnieks ir paēdis, vai izsalcis, vai briežu māte ir grūsna, un tai drīz dzims teliņš, vai tā palikusi ālavās. Tāpat, kā mācoties lasīt, liela nozīme ir tam, cik grāmatas esi izlasījis iepriekš, arī pēdu rakstus nevar iemācīties raiti šķetināt vienā paņēmienā. Vispirms ir jāiemācās “burti” – dažādu dzīvnieku pēdu nospiedumi. Tieši šādam nolūkam domāta šī grāmatiņa.

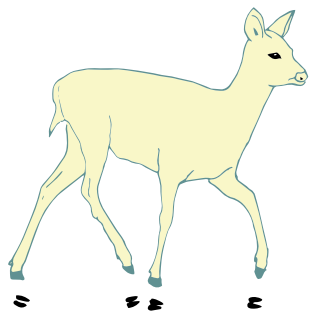

Kur meklēt pēdu nospiedumus?

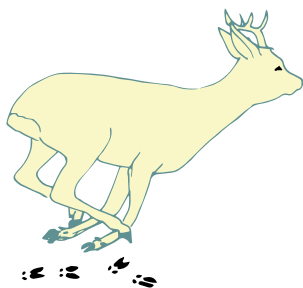
Piemērotākais laiks pēdu lasīšanai ir ziema, kad zemi visur klāj sniegs, un pēdu nospiedumi ir labi redzami, bet arī vasarā var atrast pēdu ‘lasīšanai’ piemērotas vietas. Piemēram, ceļmalas, lauki, ūdenstilpju krasti un pludmale ļaus jums šo to izlasīt. Vietās, kur pēdu nospiedumus saskatīt neizdosies, var atrast ekskrementus pēc kuriem dažkārt izdosies noteikt to, kas te ir bijis.

Kā dzīvnieki pārvietojas?

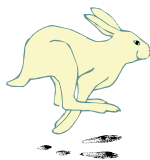
Dzīvnieki, tāpat kā mēs – iet soļos, rikšo, lēkšo un lec, tāpēc arī pēdu nospiedumi ikreiz rindojas savā noteiktā atbilstošā kārtībā.

lēni soļo

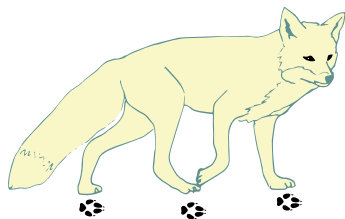
lēkšo

lec

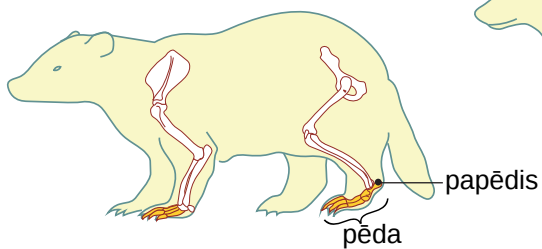
lec

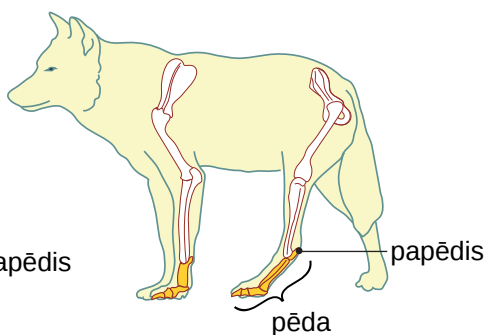
rikšo

- Pēdmiņi ejot atbalstās uz visas pēdas.
- Pirkstmiņi staigā uz pirkstiem.
- Nagmiņi staigā uz pirkstgaliem.

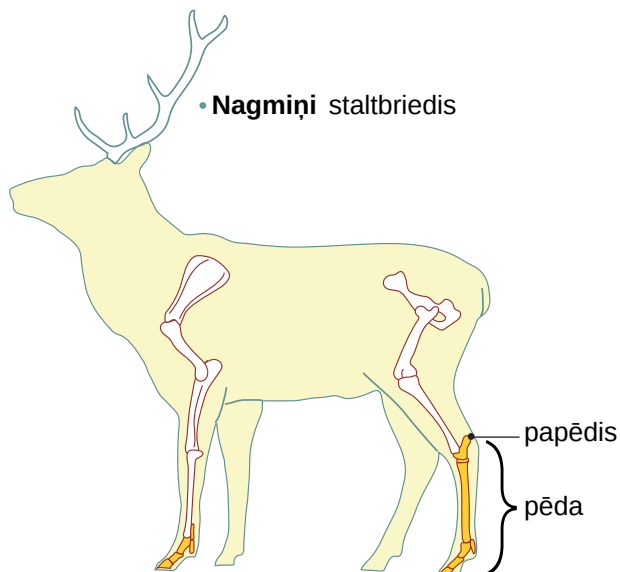
• **Pēdmiņi** āpsis

• **Pirkstmiņi** vilks

• **Nagmiņi** staltbriedis

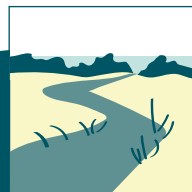
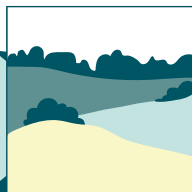

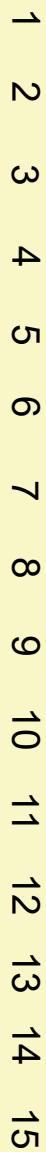
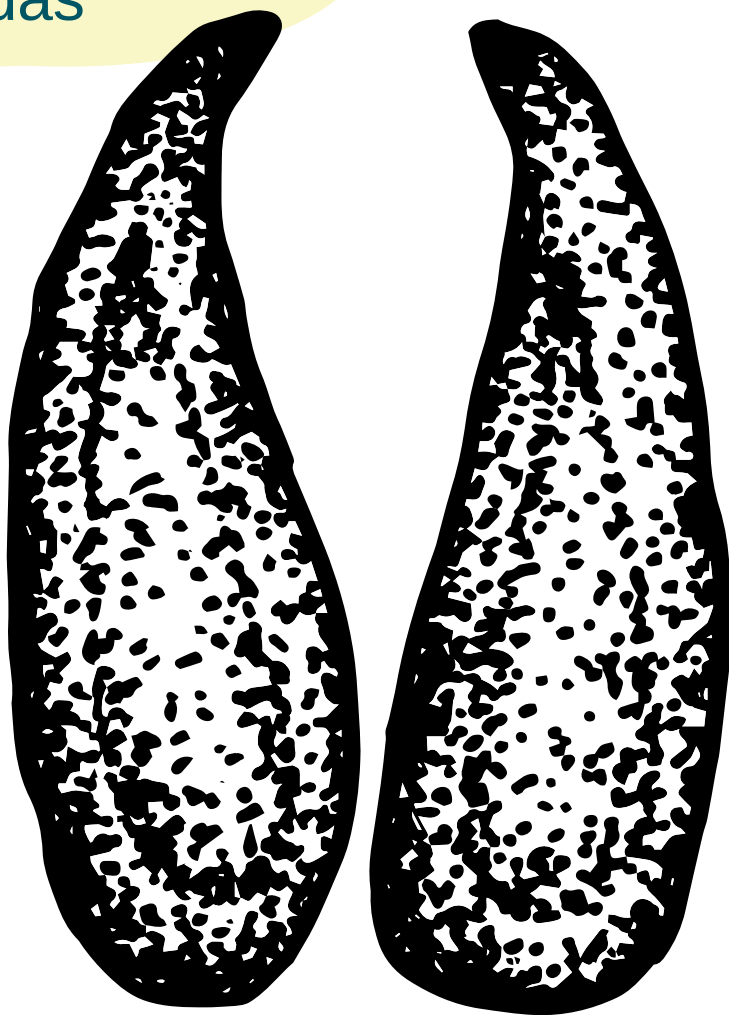
Alnis *Alces alces*

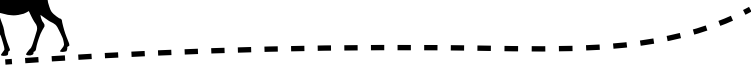
Alnis – lielākais briežu dzimtas dzīvnieks pasaulē. Tā abu nagu nospiedumi ir pieauguša cilvēka plaukstas izmērā. Alnim ir ļoti garas kājas, tāpēc tā solis ir plats kā lielam vīram. Ziemā, kad sasalušu zemi klāj plāna sniega kārtiņa, aļņa pēdas var atpazīt pēc diviem lieliem nagu nospiedumiem, savukārt, kājai iegrimstot dziļākā sniegā, aiz tiem var saskatīt arī malējo pirkstu nagu (atnadžu) iespaidumus.

EN Elk
DE Elch
ET Põder
LT Briedis
RU Лось

Alņa pēdas

70-100 cm

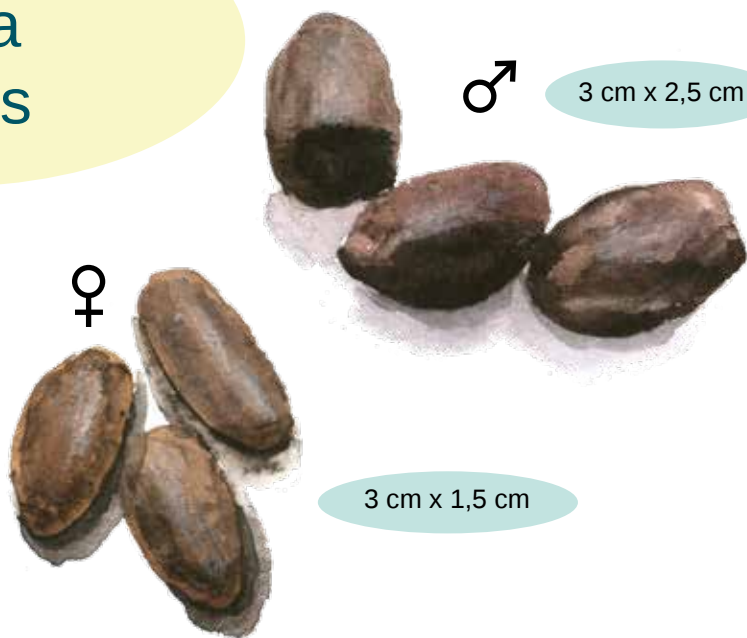

ejot

pārvietojoties
ātrā riksī

Alņa spiras

Alņa mēsli ir zaļganbrūnas spiras, kas mēdz būt gan kaudzītēs, gan izklaidus. Pēc spirām var noteikt alņa dzimumu un bieži vien arī vecumu. Veciem tēviņiem tās šķērsgriezumā ir trapecveidīgas ar nošķeltām sānu plaknēm. Mātītēm izstieptas, velteniskas. Jauniem tēviņiem līdzīgas kā mātītēm, bet saskatāmas vairāk vai mazāk izteiktas nošķeltas sānu plaknes.

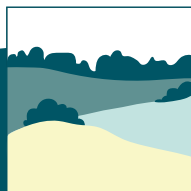

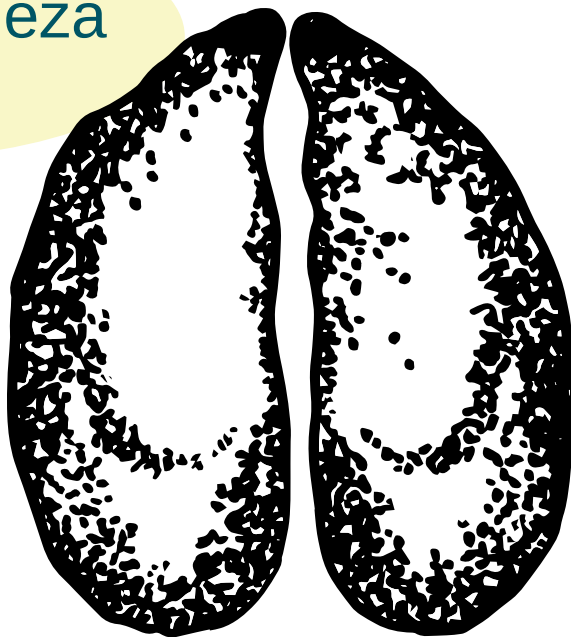
Staltbriedis *Cervus elaphus*

Otrs lielākais briežu dzimtas dzīvnieks Latvijā – staltbriedis – līdzīgi kā pārējie nagmiņi, ejot pa cietu substrātu, pēdu nospiedumā atstāj vien divu lielo pirkstu nagu pēdas. Malējo mazo pirkstu nagi – atnadži iespaidumus atstāj vien ejot pa mīkstu virsmu vai skrienot. Nepieredzējis pēddzinis staltbrieža pēdu nospiedumu var sajaukt ar meža cūkas nospiedumu. Tomēr der atcerēties, ka staltbrieža pēdas nospiedumā atnadži novietoti tālu no vidējo pirkstu lielajiem nagiem un soļojot staltbrieža pēdu nospiedums ir ļoti simetrisks. Kā jau visiem briežu dzimtas dzīvniekiem – tēviņu pēdas ir lielākas nekā mātītēm, un sakļautie lielo pirkstu nagi ir vairāk noapaļoti. Mātītēm lielo pirkstu nagu nospiedums ir garenāks un mazāks. Jaunajiem tēviņiem pēdu nospiedums līdzīgs mātīšu pēdu nospiedumam.

- EN Red deer
- DE Rothirsch Edelhirsch
- ET Punahirv
- LT Taurasis elnias
- RU Благородный олень

Staltbrieža pēdas

1
2
3
4
5
6
7
8

60-70cm

ejot

skrienot

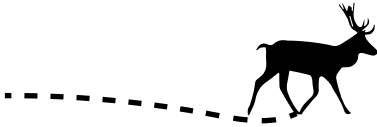
Staltbrieža spiras

2 cm x 1 cm

2 cm x 1,5 cm

Laikā no lapu nokrišanas rudenī līdz pavasara beigām mēsli ir cietu spiru formā. Pārējā laikā mīkstas spiras vai bezformīgi veidojumi. Tēviņu spiras strupi cilindri ar vienu izstieptu, smailu galu. Mātīšu spiras – tievāki un izstieptāki cilindri ar vienu smailu galu. Mainoties barībai spiras var būt saķepušas kopā.

Pārejas sezonā – rudenī

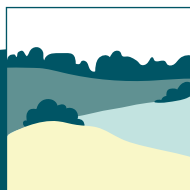

Stirna *Capreolus capreolus*

Stirna ir mazākais briežu dzimtas pārstāvis Latvijā, bet tās pēda veidota tāpat kā visiem pārnadziem – nospiedumā – divi lieli vidējie nagi un aizmugurē atnadži. Atšķirība ir lielumā – lielas stirnas vidējo nagu nospiedums ietilptu sērkokociņu kastītē. Ejot veido zigzagu.

EN Roe deer
DE Reh
ET Metskits
LT Stirna
RU Европейская
косуля

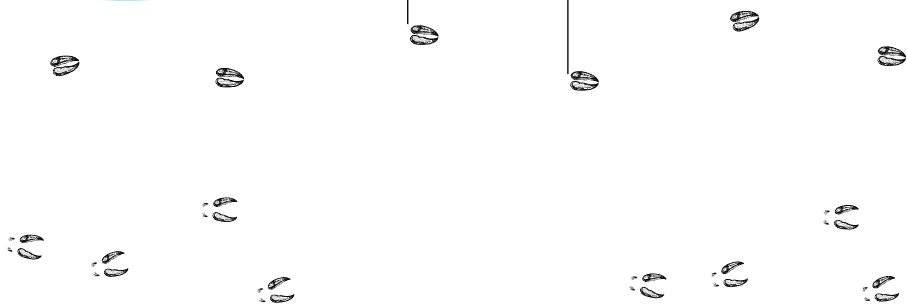

Stirnas pēdas

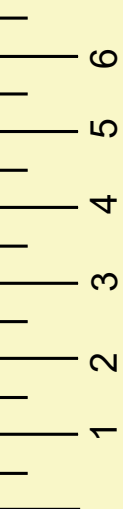
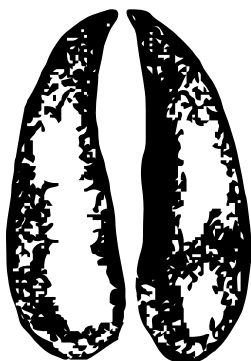

ejot

40-45 cm

skrienot

Stirnas spiras

Tēviņiem spiras ir īsākas, mātītēm izstieptākas tumšbrūnizaļas līdz melnas, kuras veido smalkas dažādu augu šķiedras. Lielākoties kaudzītēs, bet barības nomaiņas laikā mēdz saņept kopā.

1 cm x 0,6 cm

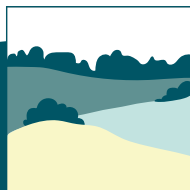

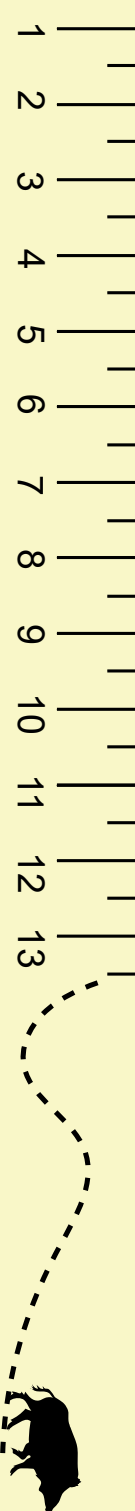
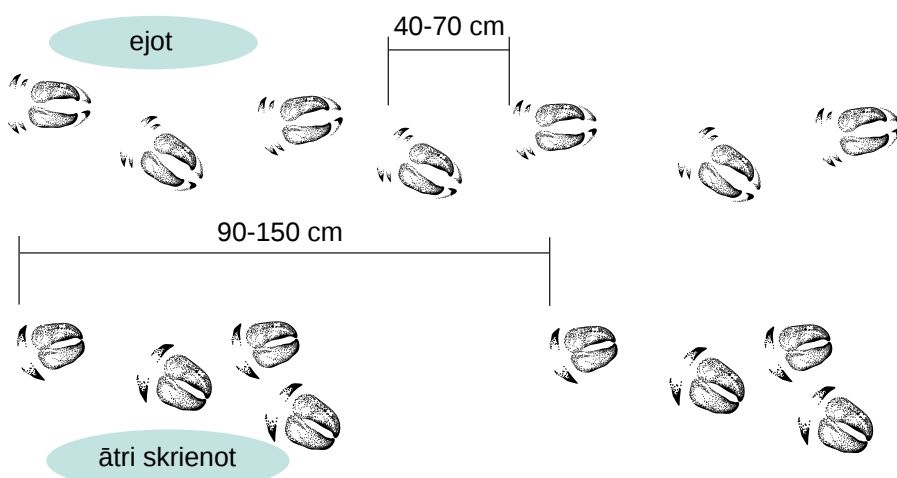
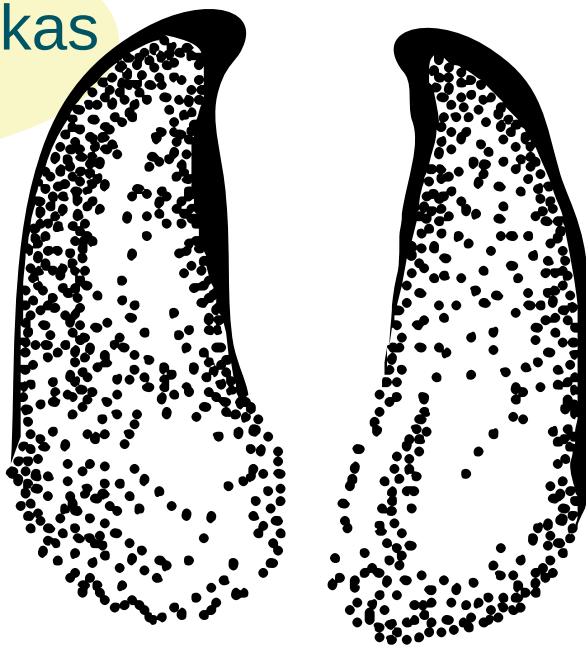
Meža cūka *Sus scrofa*

Meža cūkas pēdu nospiedumā labi saskatāmi, plaši izvērsti atnadži. Tie novietoti ļoti tuvu vidējo (lielo) pirkstu nospiedumiem un ir gari. Lielo pirkstu nagi vienmēr novietoti nedaudz asimetriski viens pret otru.

EN Wild boar
DE Wildschwein
ET Metssiga
LT Šernas
RU Кабан

Meža cūkas pēdas

Meža cūkas mēsli

Ekskrementus veido atsevišķas, plācņveidīgas, vairāk vai mazāk kopā salīpušas spiras. Ēdot rupju, sausu barību, spiras viegli atdalās, bet sulīga barība veicina to saplūšanu. Krāsa atkarīga no barības.

10 cm x 2-4 cm

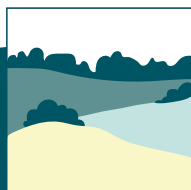

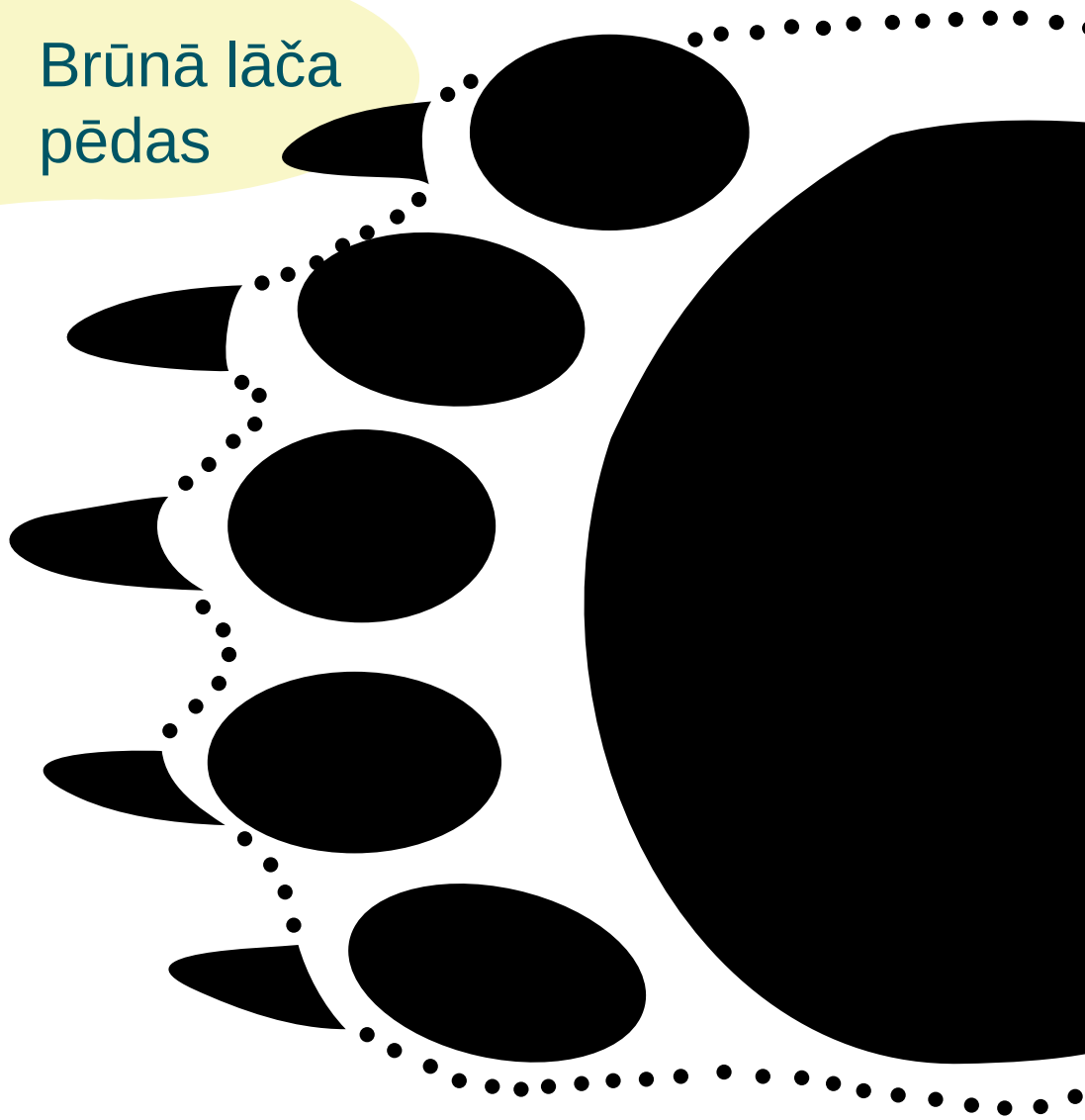
Brūnais lācis *Ursus arctos*

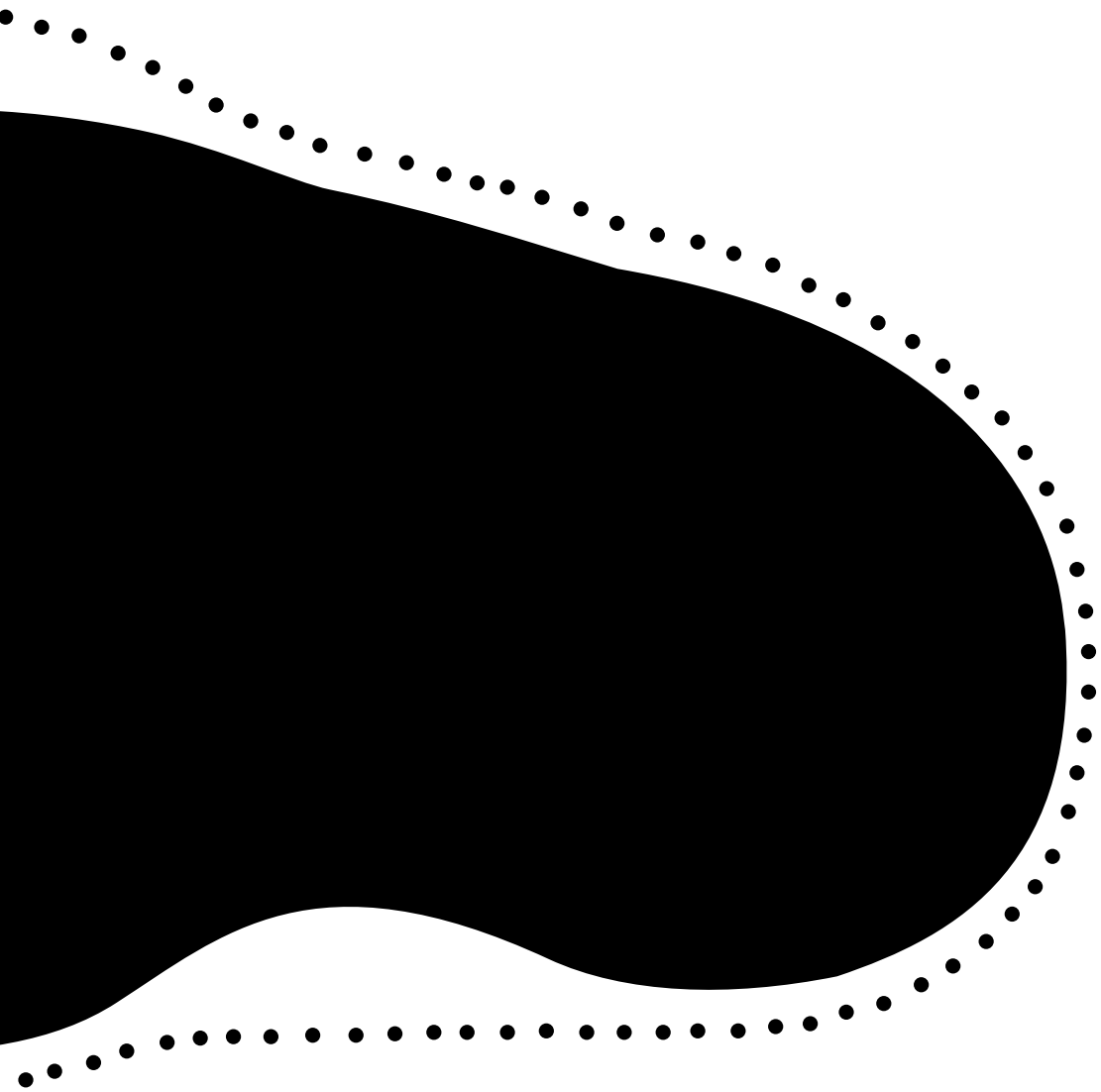
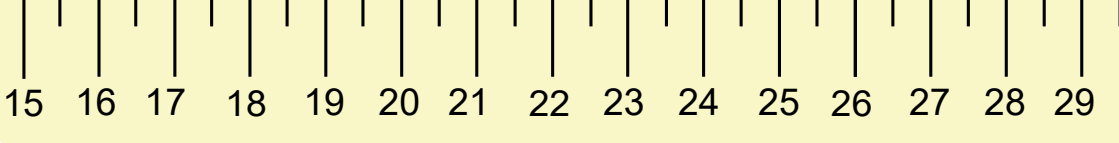
Lielākais no Latvijā sastopamajiem plēsīgajiem zvēriem aiz sevis atstāj vien sev raksturīgus pēdu nospiedumus. Lāča pēdu nospiedums nav sajaucams ar citiem. Tajā redzami pieci nagaini pirksti, pakalkāju pēdu nospiedumi pēc formas atgādina cilvēku basas pēdas nospiedumus. Tomēr, redzot lāča pēdas sniegā, jābūt īpaši piesardzīgiem, jo tā ir slikta zīme, kas liecina, ka lācis ir piecelts no ziemas miega vai vēl sliktāk – nav aizgājis gulēt, jo kāda iemesla dēļ nav pietiekoši uzbarojies.

EN Brown bear
DE Braunbär
ET Pruunkaru
LT Rudasis lokys
RU Бурый
медведь

Brūnā lāča
pēdas

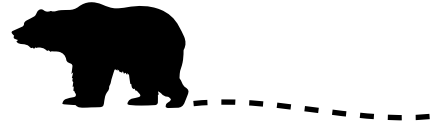

lēni ejot

rikšojot

lēkšojot

Brūnā lāča mēsli

Ņemot vērā lāča izmēru, arī mēslu apjoms ir pārsteidzoši liels. Kaku kaudzītes, atkarībā no barības, pēc krāsas un konsistences mēdz būt ļoti dažādas. To saturā var būt redzamas rupjas kaulu šķembas, dzīvnieku mati, kukaiņu atliekas, ogas utt. Dažreiz tie atgādina zirgu mēslus. Ja zvērs pārticis no ogām, mēslu konsistence būs šķidra un pēc krāsas varēs noteikt ar kādām ogām tas mēlojies. Savukārt, pēc ziemas guļas tam raksturīgi atbrīvoties no taisnās zarnas “korķa” – cietas konsistences garena veidojuma, kas sastāv no paša lāča vilnas, zāles, egļu skujām un sveķiem.

Desveidīgie ekskrementi 5-6 cm diametrā.
Kaudze – 20 x 10 cm.

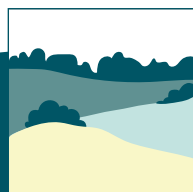

Lūsis *Lynx lynx*

Lūsis ir pirkstminis un, kā jau kaķu dzimtas pārstāvis, tas ejot ievilk nagus. Ja ieraugāt „liela suņa” pēdas, kurās nav redzami nagu nospiedumi – visticamāk tās pieder lūsim. Pēdu nospiedumi ir apaļi un veido zigzagu. Saistplēves starp lūša pirkstiem, kas kalpo atbalsta virsmas palielināšanai, tāpat kā nagi iespiedumus neatstāj. Lūši bieži mēdz tipināt sīkiem soliņiem, bet vienlaikus ejot vairākiem lūšiem (ģimenei) tie dažkārt mēdz iet cits aiz cita, liekot pēdu pēdā.

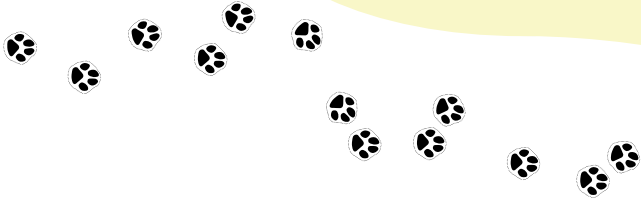
EN Lynx
DE Nordluchs
ET Ilves
LT Lūšis
RU Обыкновенная
рысь

Lūša pēdas

lēni ejot

rikšojot

lēkšojot

8

7

6

5

4

3

2

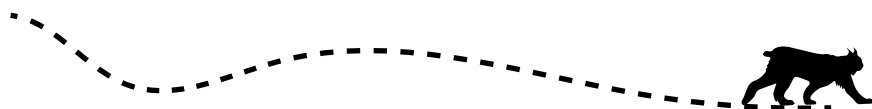
1

Lūša mēsli

Lūša kakas ir vārpstveidīgi, tumši cilindriski veidojumi, kuros redzamas nesagremotas dzīvnieku atliekas – purnu spalvas, dzīvnieku mati, kā arī kaulu daļiņas. Reti atrodami, jo pēc defekācijas lūsis parasti tos aprok, līdzīgi kā to dara mājas kaķis.

6 cm x 2 cm

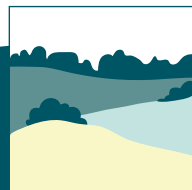
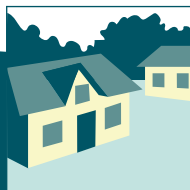

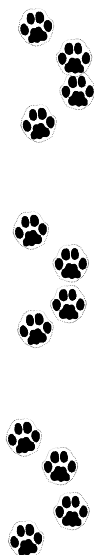
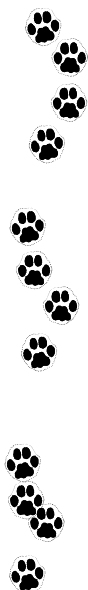
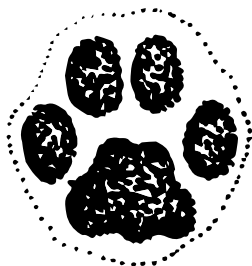
Mājas kaķis *Felis catus*

Pēdas forma ir apaļa un nospiedumā saskatāmi četri pirksti. Dažkārt kaķa pēdu nospiedumus var sajaukt ar maza suņa pēdu nospiedumiem, bet, atšķirībā no suņa, kaķis ejot ievilk nagus, tādēļ tie nospiedumā nav saskatāmi.

EN Cat
DE Katze
ET Kass
LT Kate
RU Кошка

Kaķa pēdas

1
2
3
4
5
6

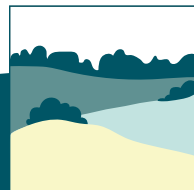

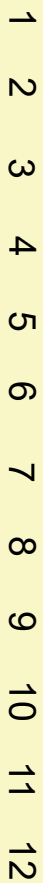
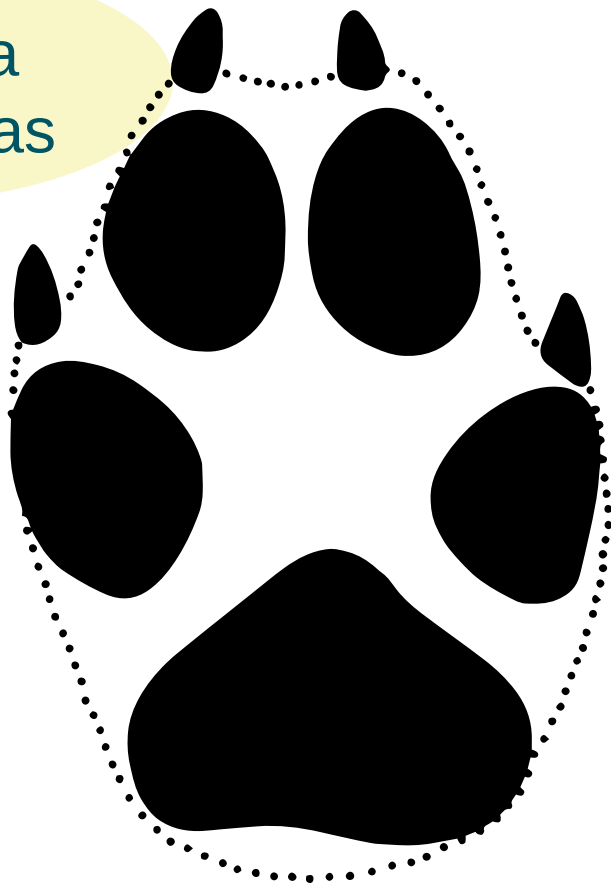
Vilks *Canis lupus*

Pēdu nospiedumi līdzīgi liela suņa atstātajiem. Pēc viena nospieduma nav iespējams droši noteikt – to atstājis vilks, vai suns tāpēc, ka suņu pēdu formu daudzveidība ir ļoti liela. Galvenā pazīme ir pēdu raksts rikšojot. Vilka pēdu nospiedumi rikšojot novietojas cits aiz cita, veidojot gandrīz ideāli taisnu līniju. Suņu pēdas vienmēr izkārtotas zigzagā.

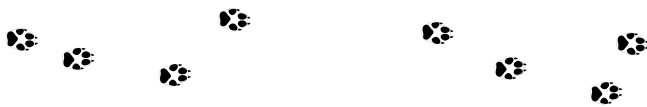
EN Wolf
DE Wolf
ET Hall hunt
LT Vilkas
RU Волк

Vilka pēdas

lēcšojot

rikšojot

50-70 cm

lēni soļojot

Vilka mēsli

Vilka kakas vizuāli nav atšķiramas no liela suņa atstātajām. Saturs dažāds, vilka mēslus saskatāmas kukaiņu atliekas, zīdītāju mati, putnu spalvas, kaulu drumslas, ogu un augļu atliekas. Visbiežāk atrodami uz zvēru takām un meža ceļiem, meža pļaviņās, nelielās laucītes un sūnu purvu saliņās. Netālu no midzeņa tie vienkopus mēdz būt lielā daudzumā. Vilki mēslus mēdz arī izmantot, lai apzīmētu aizņemtās teritorijas robežu – tie regulāri ekskrementus atstāj noteiktās, īpaši izkārpītās vietās.

10 cm x 3 cm

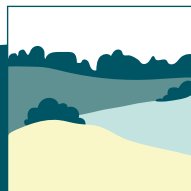
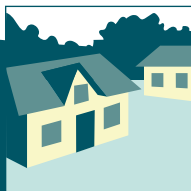

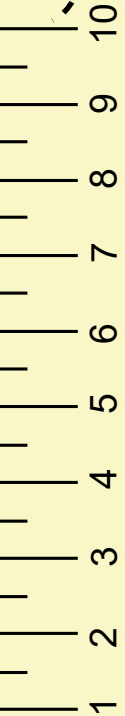
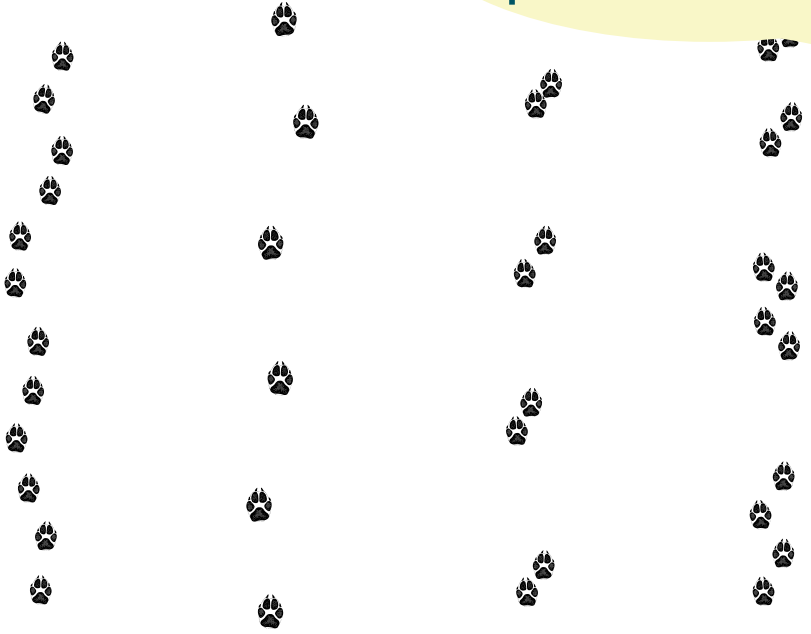
Suns *Canis lupus familiaris*

Suņu šķirņu lielā daudzveidība nosaka to, ka to pēdas ir ļoti dažādas gan pēc lieluma, gan formas. Priekškāju pēdas lielākas par pakalkāju pēdām. Pēdu nospiedumā četri nagaini pirksti. Suņa pēdas iespējams sajaukt ar jenotsuņu, zeltaino šakāļu un vilku pēdu nospiedumiem. Galvenā vēriba jāpievērš pēdu rakstam, ko dzīvnieks atstājis rikšojot. Šajā gadījumā dažāda izmēra mājas suņu atstātajās pēdu virtenēs nospiedumi nekad nebūs sakārtoti taisni viens aiz otra, kā tas ir vilku, zeltaino šakāļu un lapsu gadījumā, bet suņu pēdu nospiedumi vienmēr kārtojas zigzagā.

EN Dog
DE Hund
ET Koer
LT Šuo
RU Собака

Suņa pēdas

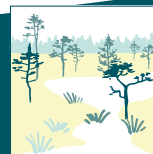
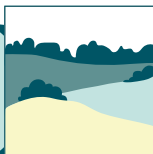

Rudā lapsa *Vulpes vulpes*

Lapsas pēdas ir viegli sajaucamas ar neliela suņa pēdām, jo lapsa tāpat kā vilks ir no suņu dzimtas. Bet arī tās pēdu raksts veidos taisnu līniju – gluži kā pa diedziņu. Neviens suns tā nespēj noiet. Suņu pēdu nospiedumi vienmēr savirknēti zigzagā.

EN Red fox
DE Rotfuchs
ET Punarebane
LT Rudoji lapė
RU Обыкновенная
лисица

Lapsas pēdas

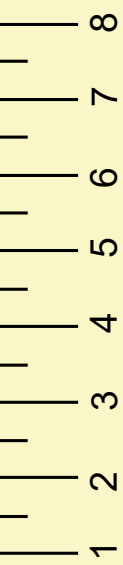
lēni ejot

rikšojot

lēkšojot

Lapsas mēsli

Ekskrementi atgādina suņa mēslus. Krāsa dažāda. Redzamas nelielas kaulu šķembas, mati, putnu spalvas u.c. Bieži uz ceļmalas akmeņiem, celmiem, kritušu koku stumbriem.

6 cm x 1,5-2 cm

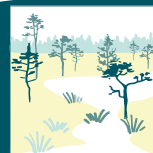
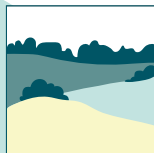

Jenotsuns *Nyctereutes procyonoides*

Lapsas lieluma suņu dzimtas dzīvnieks. Kājas īsākas nekā lapsai, tāpēc solis – attālums starp atsevišķiem pēdu nospiedumiem – arī ir īsāks nekā lapsai. Pēdu nospiedumi ir izkārtoti zigzagā, tie ir apaļi ar izvērstiem, vairāk apaļiem, nekā gariem pirkstiem, kas nepieredzējušam vērotājam var atgādināt mājas kaķa pēdu nospiedumus, tomēr tajos labi redzami nagī.

- EN Raccoon dog
- DE Marderhund
- ET Kährrik
- LT Usūrinis šuo mangutas
- RU Енотовидная собака

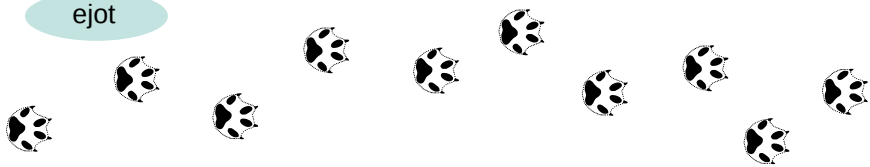

Jenotsuņa pēdas

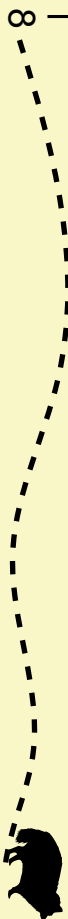

1
2
3
4
5
6
7
8

ejot

lēcšojot

Jenotsuņa mēsli

Ekskrementi līdzīgi kā mājas sunim. Dažāda lieluma, formas un krāsas. Vasarā un rudenī bieži vienāda izmēra, cilindriski, no abiem galiem nošķelti stienīši. Ziemā parasti vārpstveidīgi ar vienu spicu galu. Pastāvīgo taku malās veido atejas – mēslu kaudzes, kurās vienuviet sakrājas pat vairāki kilogrami ekskrementu.

6 cm x 3 cm

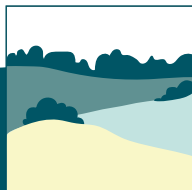

Āpsis *Meles meles*

Lielākais sermuļu dzimtas pārstāvis Latvijā. Šī zvēra pēdu nospiedumus bieži notur par 'maza lācīša' atstātiem, īpaši kūstošā sniegā, kad nospiedumi kūstot kļūst ievērojami lielāki. Pēdu nospiedumi plati ar tajos labi saskatāmiem gariem nagiem. Nospiedumā pieci pirksti. Biežāk pārvietojas soļos vai rikšos.

EN Badger
DE Dachs
ET Mäger
LT Barsukas
RU Барсук

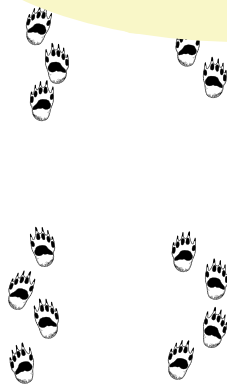
Āpša pēdas

lēni soļojot

ātri soļojot

lēkšojot

12

11

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1

Āpša mēsli

Kakas pēc formas ir līdzīgas mājas suņa mēsliem. Āpši veido atejas, kur vairāku kvadrāmetru platībā izraktas seklas bedrītes, no kurām daļa piepildīta ar kakām, daļa tukšas.

6 cm x 2 cm

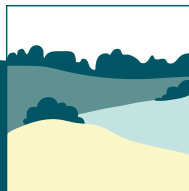

Pelēkais zaķis *Lepus europaeus*

Galvenokārt pārvietojas ar lēcienveida kustībām. Atsperoties vienlaicīgi ar abām kājām, lecot pelēkais zaķis veido ļoti raksturīgu pēdu rakstu – pakaļkāju pēdu nospiedumi atrodas pirms priekškāju atstātajiem. Ja savienosim atsevišķus nospiedumus, iegūsim raksturīgo Y. Maldinot iespējamais ienaidniekus, zaķi jauc pēdas metot cilpas un izdarot māņlēcienus.

- EN Brown hare
- DE Europäischer Feldhase
- ET Valgejänes
- LT Pilkasis kiškis
- RU Заяц-русак

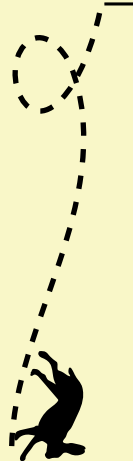
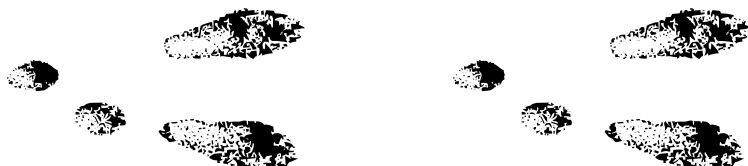

Zaķa pēdas

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

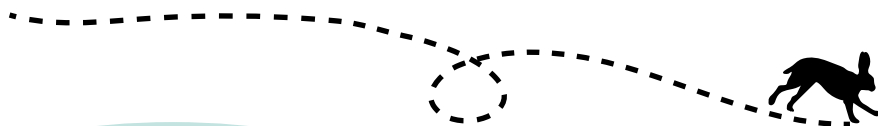
Pakaļkāju pirksti atsevišķā nospiedumā izvietoti nedaudz asimetriski, tas ļauj nekļūdīgi noteikt zaķa pēdu pēc viena vienīga pakaļkājas pēdas nospieduma.

Zaķa mēsli

Zaķa spiras ar nedaudz izstieptu galu, kas atrodamas mežos, laukos, pļavās, dārzos, u.c. Vietās, kur zaķis uzkavējies ilgāk, spiras vairāk vai mazāk atrodas kaudzītēs, taču tās var būt arī izkaisītas pa vienai.

Baltā zaķa spiras ir nedaudz saplacinātas – tabletes formā.

1 cm x 1,3 cm

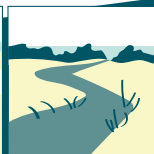
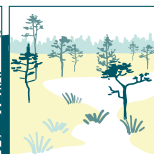
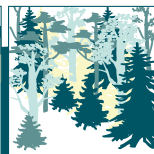

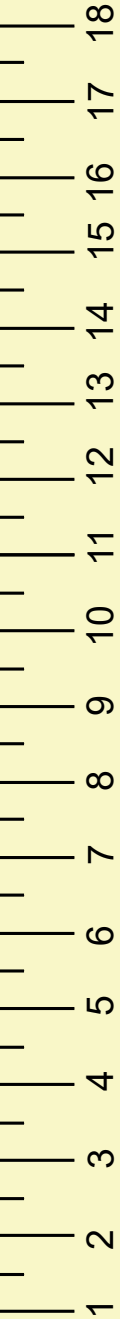
Bebrs *Castor fiber*

Bebrs ir lielākais grauzēju dzimtas pārstāvis Latvijā, ūdenī tas jūtas labāk nekā uz sauszemes. Bebra kājas ir īsas, tāpēc arī solis īss. Priekškājas mazākas par pakaļkājām. Pēdu nospiedumā labi iezīmējas pieci pirksti un nagi. Priekškājām pirksti ir īsi, pielāgoti zaru satveršanai, rakšanai un stāvu nogāžu pārvarēšanai. Priekškāju pirkstu peldplēves nelielas un pēdu nospiedumā grūti pamanāmas. Pakaļkāju pēda liela, tās pieci pirksti gari, savienoti ar peldplēvi. Mīkstā segumā vienmēr redzamas platas švīkas, ko atstājusi bebra aste.

- EN** Eurasian beaver
- DE** Europäischer Biber
- ET** Kobras
- LT** Upinis bebras
- RU** Обыкновенный бобр

Bebra pēdas

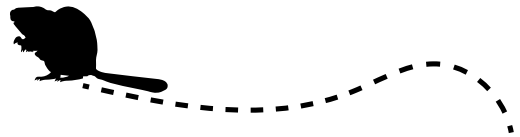

Bebra mēsli

Ziļveida formas kaku sastāvā galvenokārt atrodamas koksnes skaidiņas. Visbiežāk tie atrodami ūdenī – ūdenstilpju dibenā un piekrastē. Mēsli ūdenī ļoti viegli izjūk, tādēļ nereti ūdensbaseinu gultnēs redzami gaiši dzelteni apļi, kurus izveidojuši izjukušie mēsli.

2 cm diametrā

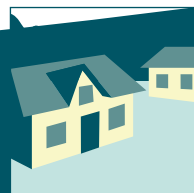
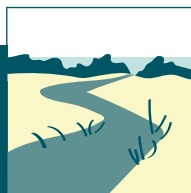

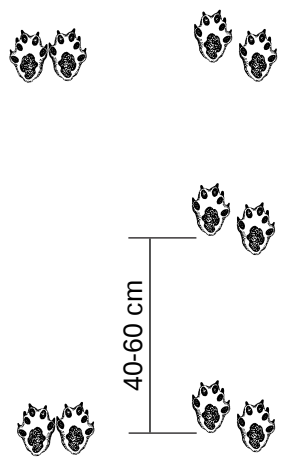
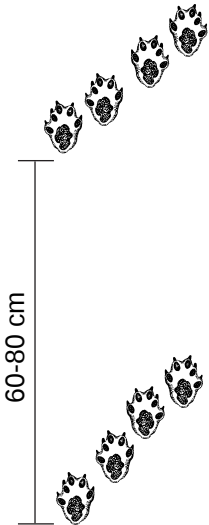
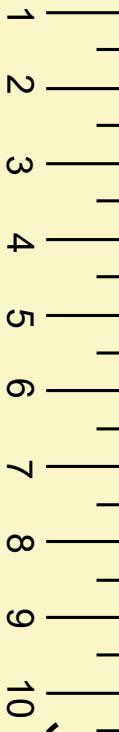
Ūdrs *Lutra lutra*

Viens no lielākajiem sermuļu dzimtas pārstāvjiem. Ūdra pēdas biežāk redzamas gar grāvjiem, upju, ezeru un jūras piekrastē, retāk tālu prom no ūdeņiem. Pēdas izmērs kā vidēja lieluma sunim. Starp pirkstiem peldplēve. Ūdrs ir īskājains, tāpēc samērā lieli pēdu nospiedumi novietoti tuvu kopā. Pēdas nospiedums apaļš – tajā saskatāmi pieci nagaini pirksti. Bieži pirmā pirksta nospiedums grūti saskatāms, un, lai to ieraudzītu, jāapskata vairāki pēdu nospiedumi. Ziemā ūdra aste atstāj raksturīgu zīmējumu sniegā. Uz gludas virsmas ūdri mīl pašļūkt uz vēdera. Tāpat tiem patīk slidināties uz vēdera no stāva krasta, tad smiltīs vai sniegā veidojas tāda kā bobsleja rene.

- EN Otter
- DE Fischotter
- ET Saarmas
- LT Ūdra
- RU Речная выдра

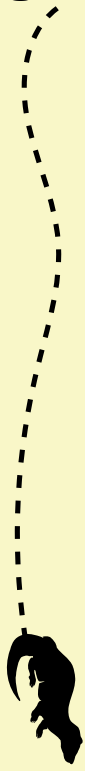

Ūdra pēdas

lēni soļojot

lecot

Ūdra mēsli

Ūdra kakas atrodamas krastā – tuvu ūdenim – uz paša sakasīta smilšu pauguriņa vai uz kāda lielāka akmens straumē. Bieži zem tiltiem un vietās, kur zvērs iznāk no ūdens. Bezformīgi tumšas krāsas veidojumi ar īpatnēju “šampūna” smaržu, kas tos atšķir no ūdeņu mēsliem. Saturā var atpazīt zivju kaulus un zvīņas, kukaiņu atliekas, varžu kaulus u.c.

Izplūdusi kaudze 4-6 cm

Amerikas ūdele *Mustela vison*

Tipisks sermuļu dzimtas dzīvnieks ar garu ķermeni un īsām kājām. Bieži tiek sajaukta ar ūdru, tomēr pat liela Amerikas ūdele ir uz pusi mazāka un pat vairāk nekā desmit reizes vieglāka par ūdru. Starp pirkstiem peldplēve. Galvenokārt pārvietojas lēcieniem, atstājot aiz sevis pa pāriem sakārtotu nospiedumu virkni. Salīdzinot ar seska pēdas nospiedumu, Amerikas ūdelei tas ir apaļāks. Pēdas apakša vāji apmatota, tāpēc pēdu nospiedumā labi saskatāmi visi pieci pirksti.

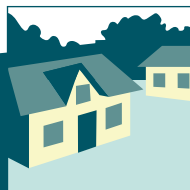
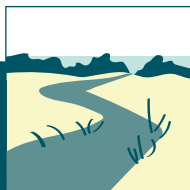
EN American mink

DE Amerikanischer
Nerz Mink

ET Mink

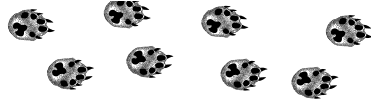
LT Kanadinė audinė

RU Американская
норка

Amerikas ūdeles pēdas

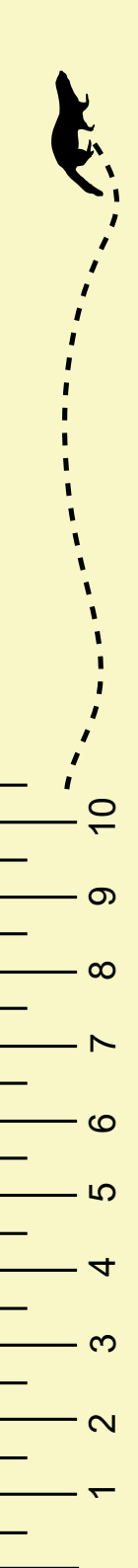
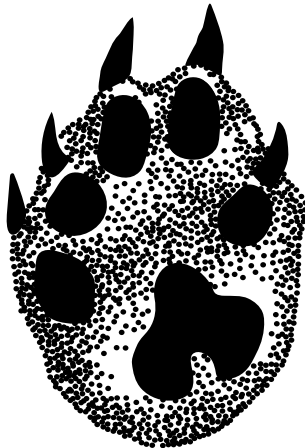
lēni soļojot

lecot

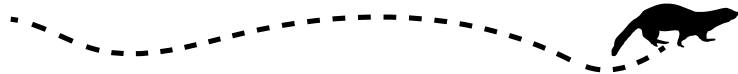

lēkšojot

Amerikas ūdeles mēsli

Amerikas ūdeles kakas ir Izstiepti savērpts cilindrisks vai bezformīgs veidojums. Saturā dažādu ūdenī mītošu dzīvnieku daļas (zivju kauli un zvīņas, sīko zīdītāju vilna, abinieku kauli un putnu spalvas). Atrodami uz akmeņiem straumē un ūdens tuvumā krastā.

3-4 cm x 1 cm

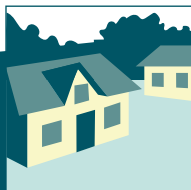

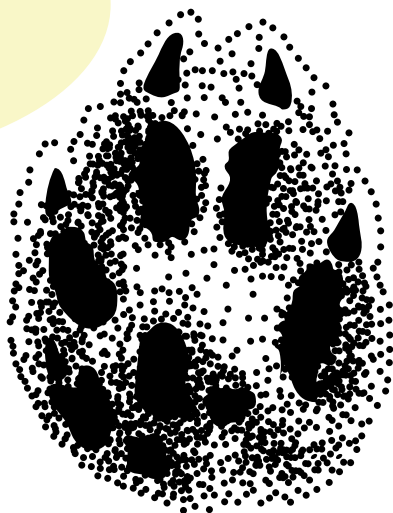
Meža cauna *Martes martes*

Sermuļu dzimtas dzīvnieks pusaugu kaķa augumā. Caunas pēdu nospiedums ir tikpat liels kā nelielam sunim vai lapsai. Biežāk sastopamajā un vieglāk atpazīstamajā caunas pēdu rakstā nospiedumi sakārtoti pa pāriem. Šajā gadījumā cauna pārvietojas lēcieniem, turklāt lecot, caunas pakājkājas precīzi trāpa priekšējā atstātajos nospiedumos. Pārvietojoties aulekšiem, visu četru pēdu nospiedumi ir ļoti satuvināti. Pēdas nospiedumā pieci pirksti. Pēdas apakša ir apmatota, tāpēc atsevišķu pirkstu nospiedumus saskatīt izdodas reti. Caunas pēdas, galvenokārt, atšķiramas pēc raksturīgā pēdu raksta. Tā kā caunas pēdas virsma ir tikpat liela kā lapsai, bet caunas svars ir piecas reizes mazāks, vasarā caunas pēdu nospiedumus ir ļoti grūti pamanīt.

- EN Pine marten
- DE Baummartener
Edelmartener
- ET Metsnugis
- LT Miškinė kiaunė
- RU Лесная куница

Meža caunas pēdas

lēni soļojot

30 - 50 cm

60 - 70 (līdz pat 100)cm

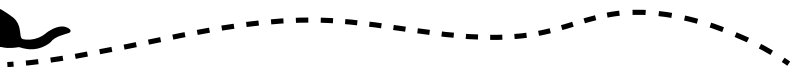

lecot

Meža caunas mēsli

Caunas kakas atgādina maza suņa mēslus. Krāsa ļoti dažāda, bieži tās veido sīko grauzēju vilna un kauli, ķirzaku atliekas. Veģetācijas periodā var saskatīt pīlādžogu, brūkleņu un citu augu daļas. Kakas bieži atrodamas uz takām, nokritušiem kokiem un mežā izliktiem putnu būriem.

7 cm x 1 cm

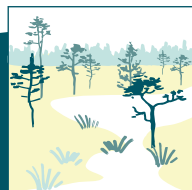
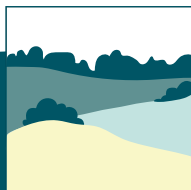

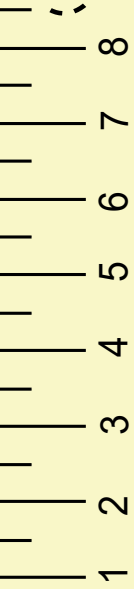
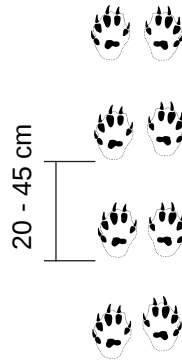
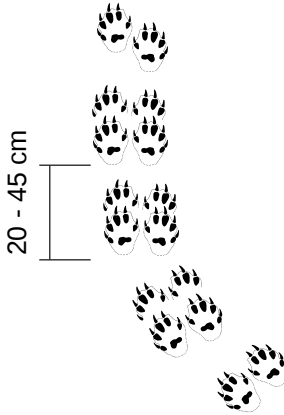
Zebiekste *Mustela nivalis*

Mazākais sermuļu dzimtas pārstāvis. Tikai sprīdi garā dzīvnieka ķermenis ir izstiepts, bet kājas īsas. Pārvietojas lēcieniem apmēram pieauguša cilvēka pēdas garumā, atstājot aiz sevis pa pāriem sakārtotu, zīmuļa resnuma nospiedumu virkni. Pēdas redzamas vien sniegā. Pēdu virtene bieži likumota, bet atšķirībā no sermuļa, virziena maiņa nemēdz būt krasa. Nelielā izmēra dēļ, nospiedumā atsevišķus pirkstus nav iespējams saskatīt.

EN Weasel
DE Mauswiesel
ET Nirk
LT Žebenkštis
RU Ласка

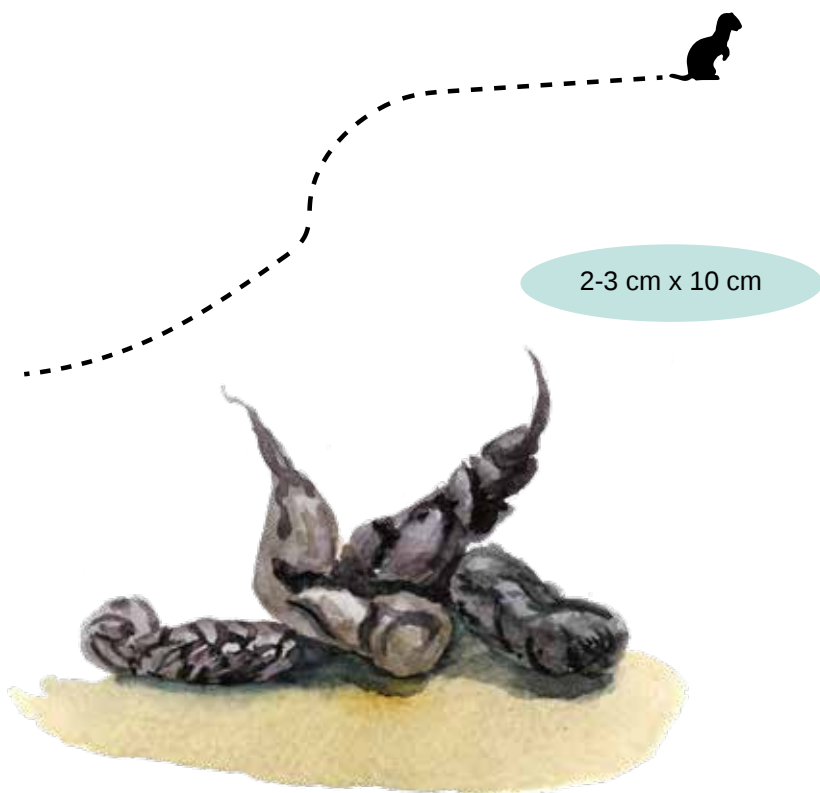

Zebiekstes pēdas

Zebiekstes mēsli

Zebiekstes kakas ir nelieli spirāliski savērti veidojumi. Saturā sīko zīdītāju mati, putnu spalvas, kukaiņu atliekas, grūti pamanāmi.

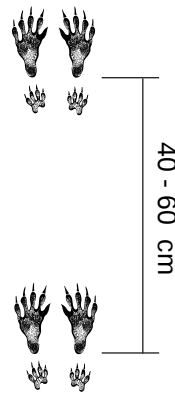
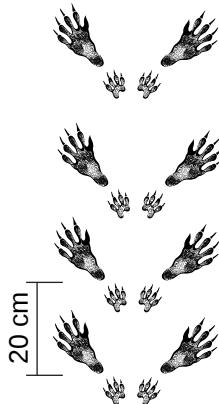
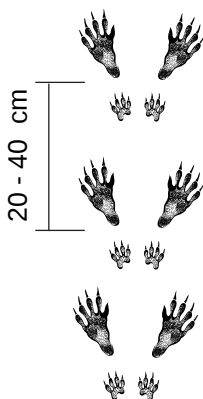
Vāvere *Sciurus vulgaris*

Latvijā bieži sastopams grauzējs un lielisks kokos kāpējs. Vāveres ķepas un pirksti piemēroti zaru aptveršanai un ir apbruņoti asiem, gariem nagiem, kas palīdz noturēties uz gludiem koku stumbriem. Pakaļkāju nospiedumos redzami pieci, bet priekškājām četri pirksti. Pakaļkājas ievērojami garākas par priekškājām, tāpēc lēkšojot, pakaļkāju nospiedumi atrodas uz priekšu no priekškāju nospiedumiem, veidojot raksturīgu trapecevidā izkārtotu pēdu zīmējumu. Retāk pārvietojas lecot tikai uz pakaļkājām.

- EN Red squirrel
- DE Eichhörnchen
- ET Orav
- LT Paprastoji voverė
- RU Обыкновенная белка

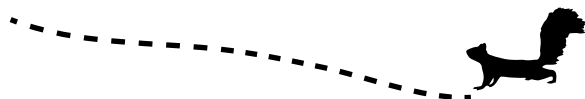
Vāveres pēdas

Vāveres mēsli

Vāverēm ir tumšas spiras, izmērā mazākas par vienu centimetru, tāpēc grūti pamanāmas. Atrodamas vietās, kur vāvere ilgāk uzturējusies.

0,8 cm x 0,4 cm

Brūnkrūtainais *Erinaceus europaeus*

baltkrūtainais *Erinaceus roumanicus*

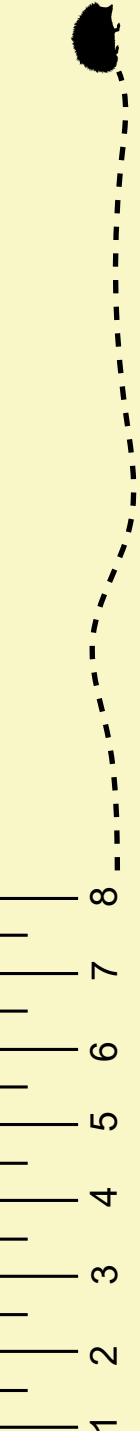
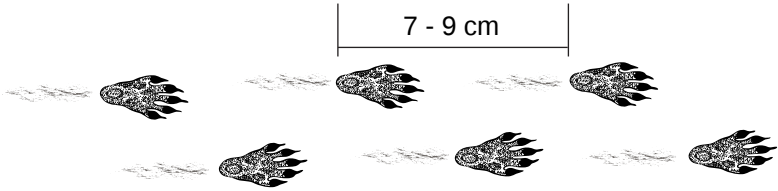
ezis

Pēdu nospiedumi abām sugām praktiski identiski. Pēdas biežāk pamanāmas agros pavasaros, sniegā. Ejoj atbalstās uz visas pēdas. Nospiedumā vienmēr labi saskatāmi pieci pirksti un nagi. Pēda gara ar šauru papēža daļu. Pēdu raksts zigzagveida.

- EN Eastern hedgehog
- DE Ostigel, Weißbrustigel
- ET Kaelussii
- LT Baltakrūtis ežys
- RU Белобрюхий еж

Eža pēdas

Eža mēsli

Ežu kakas abām sugām vizuāli ir vienādas – izstiepti velteniskas un 3 - 4 cm garas. Saturā kukaiņu atliekas, abinieku un sīko zīdītāju kauli un mati.

3 cm x 1 cm

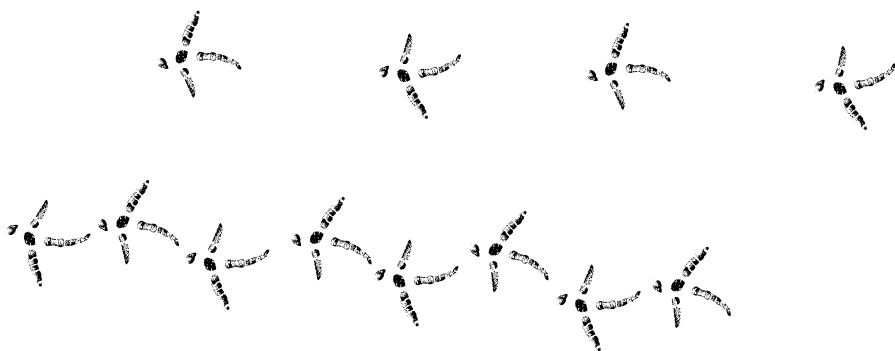
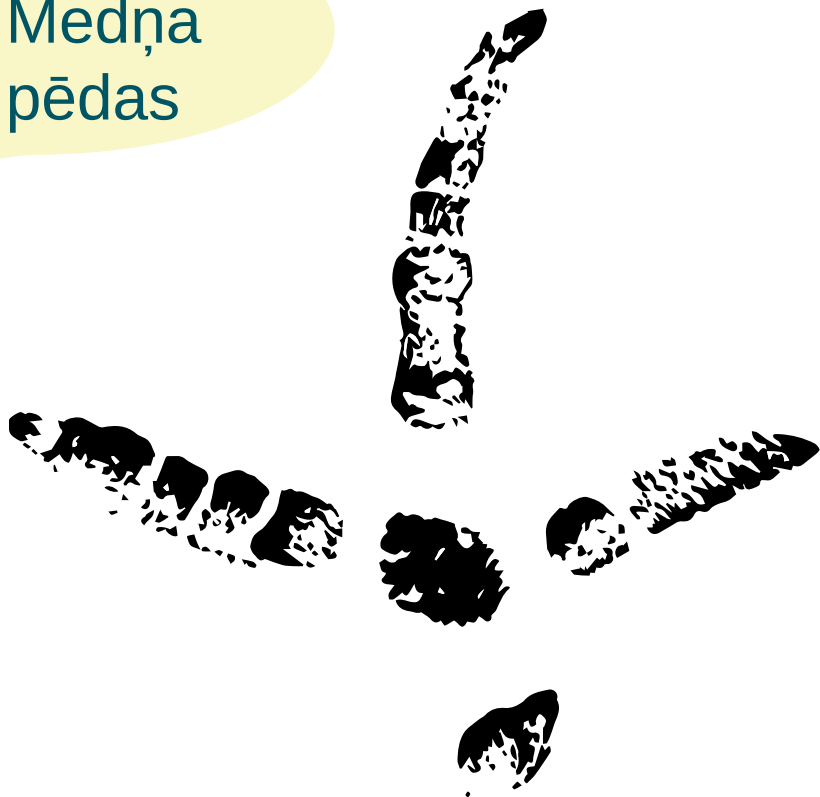
Mednis *Tetrao urogallus*

Mednis ir liels putns, kas daudz laika pavada staigājot pa zemi. Purvmalas un veci priežu meži ir raksturīgākās vietas, kur visbiežāk var sastapt šī putna pēdu nospiedumus. Ziemas beigās, tuvojoties rīstam, medņi uz zemes uzturas biežāk. Medņu gaiša pēdas nospiedums ir divu sērkociņu kastīšu garumā. Mātītēm pēdas nospiedums par dažiem centimetriem mazāks. Ziemā medņa pirkstu malās izaug ragvielas bārkstis, kas rada “sniega kurpju” efektu, palielinot pēdas atbalsta virsmu, tāpēc pirkstu nospiedums vienmēr izskatās nedaudz izplūdis. Pavasarī bārkstis nokrīt, un pirkstu nospieduma aprises smiltīs kļūst izteiktākas. Tēviņa atstātā nospiedumu rinda ir salīdzinoši taisna, bet mātītei solis ir īsāks un pēdu raksts zigzagā. Ja ziema auksta un sniega sega bieza, medņi nakšņo sniegā.

- EN Capercaillie
- DE Auerhuhn
- ET Metsis mõtus
- LT Kurtinys
- RU Глухарь

Medņa pēdas

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Medņa kakām ziemā ir ļoti raksturīga ir desveida forma, bet pēc izmēra tās atgādina izsmēķus. Kakas veido nesagremotas, galvenokārt, priežu, retāk kadiķu un eglu skuju. Ziemas otrajā pusē pastiprināti izdalās urīnskābe, kas iekrāso kakas galu spilgti baltu. Riesta laikā tās mēdz būt šķidras un ļoti tumšas.

Medņa mēsli

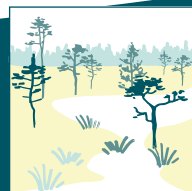
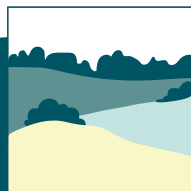
Ziemas mēsli
6 cm x 1 cm

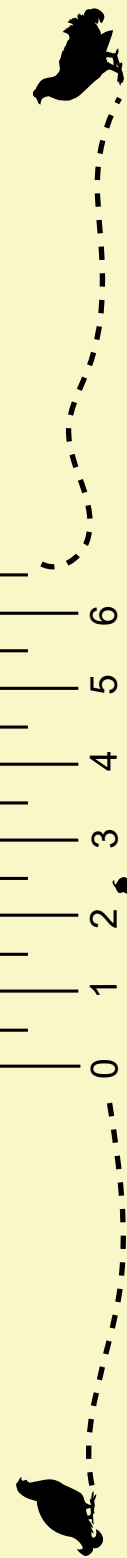
Rubenis *Tetrao tetrix*

Rubeņa pēdas visbiežāk var ieraudzīt uz laukiem, pļavām un sūnu purvos, kad putni gatavojas riestot, kā arī uz smilšainiem meža ceļiem. Pēda ir uz pusi mazāka par medņa pēdu, bet pirksti – lielāki par sērkokciņu kastītes garumu un tie ir resni. Atpakaļ vērstais pirksts ir ļoti mazs, bet pēdu virtene taisna. Sniegainās ziemās rubeņi guļ zem sniega, paša izveidotos tuneļos. Tie no gaisa gluži vai iekrīt kupenās, lai neatstātu savu smaržu uz sniega.

- EN Black grouse
- DE Birkhuhn
- ET teder
- LT Tetervinas
- RU Тетреп

Rubeņa pēdas

Kakas ziemā mazākas nekā mednim, to saturu veido nesagremotas koku skaras un pumpuru zvīņlapas. Uz tām redzambalturīnskābes plankumi. Vasaras ekskrementi ļoti dažādi, bieži to konsistence šķidra.

Rubeņa mēsli

Ziemas mēsli
3 cm x 0,8cm

Mežirbe *Bonasia bonasia*

Mežirbes pēdas nospiedums nepārsniedz sērkociņu kastītes garumu. Nospiedumā labi redzams uz aizmuguri vērstais pirksts. Pēdu virtene taisna. Ložņājot sniegā mežirbe veido savdabīgus tuneļus un iedobes. Sniegainās, aukstās ziemās diennakts lielāko daļu tā pavada guļot zem sniega.

EN Hazel grouse
DE Haselhuhn
ET Laanerpüü
LT Jerubė
RU Рябчик

Mežirbes pēdas

1

2

3

4

5

6

Mežirbes mēsli

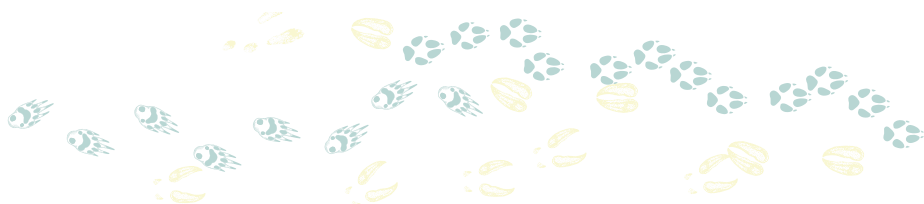
Mežirbes kakas ir līdzīgas rubeņu kakām, bet daudz mazākas. Ziemas otrajā pusē uz tām redzami balti urīnskābes plankumi.

Ziemas mēsli
2-3 cm x 0,6 cm

Saturs

Ievads.....	1
Alnis.....	4
Staltbriedis.....	8
Stirna.....	11
Meža cūka.....	14
Brūnais lācis.....	17
Lūsis.....	21
Mājas kaķis.....	24
Vilks.....	26
Suns.....	29
Rudā lapsa.....	31
Jenotsuns.....	34
Āpsis.....	37
Pelēkais zaķis.....	40
Bebrs.....	43
Ūdrs.....	46
Amerikas ūdele.....	47
Meža cauna.....	52
Zebiekste.....	55
Vāvere.....	58
Brūnkrūtainais un baltkrūtainais ezis.....	61
Mednis.....	64
Rubenis.....	67
Mežirbe.....	70

© Dabas aizsardzības pārvalde 2020
Baznīcas iela 7, Sigulda, LV 2150
Tālrunis: +371 67509545